

בבית המשפט העליון

רע"ב 2110/16

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר

המבקש: בני סלע

נגד

המשיב: שירות בתי הסוהר-מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו החלקי והמשלים של בית המשפט לעניינים מינהליים בבאר שבע (כב' השופט ג' גדעון) מתאריכים 30.06.2015 ו-04.01.2016 ב-עת"א 32702-03-15

המבקש: בעצמו

בשם המשיב: עו"ד יצחקי גליק

החלטה

1. בפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו החלקי ופסק דינו המשלים של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע (כב' השופט ג' גדעון) ב-עת"א 32702-03-15. במסגרת פסקי הדין נדחתה עתירתו של המבקש להורות על בטלותו של הליך משמעתי שנערך בעניינו בידי גורמי המשיב.

אביא להלן את הנתונים הנדרשים להכרעה בבקשה.

רקע

2. המבקש הוא אסיר המרצה החל מתאריך 13.12.1999 עונש של כ-39 שנות מאסר בגין הרשעתו בעבירות מין ואלימות שונות.

3. בתאריך 02.07.2006 המבקש הורשע בדין משמעתי בבית הסוהר בגין השתתפותו בקטטה עם אסיר אחר (בתאריך 26.06.2006). במסגרת הדין המשמעתי הושת על המבקש עונש של 10 ימי בידוד לריצוי בפועל, אותם הוא ריצה בסמוך למועד גזר הדין המשמעתי.

4. בתאריך 19.05.2013, המבקש הגיש תביעה אזרחית כנגד המשיב, בגדרה טען, בין היתר, כי פרוטוקול ההליך המשמעתי הנ"ל בעניינו – זויף בידי גורמי המשיב (להלן: התביעה האזרחית).

5. בתאריך 01.02.2015, בחלוף כתשע שנים ממועד סיום ההליך המשמעתי בעניינו, ובמקביל להליכים בתביעה האזרחית הנ"ל – המבקש הגיש בקשה לביטול ההליך המשמעתי בעניינו ליועץ המשפטי מחוז דרום בשירות בתי הסוהר (להלן: יועמ"ש מחוז דרום). במסגרת זו, המבקש טען כי נפלו בהליך המשמעתי בעניינו פגמים שונים, ובכלל זאת, כך נטען, נערכו בפרוטוקול ההליך המשמעתי שינויים, שלא בפניו של המבקש, וזאת, לשיטתו, לאחר סיומו של ההליך המשמעתי.

6. בתאריך 09.02.2015 יועמ"ש מחוז דרום דחה את הבקשה לביטול ההליך המשמעתי, בציינו, בין היתר, כי הבקשה לוקה בשיהוי כבד, וכי הוא לא מצא נימוק היורד לשורשו של עניין המצדיק את ביטולו של ההליך המשמעתי, מושא הבקשה. עוד נקבע בהחלטה כי הבקשה עוסקת ב"עניין תיאורטי בלבד", שכן המבקש כבר ריצה את העונש המשמעתי שהוטל עליו.

7. בתאריך 10.03.2015 המבקש הגיש עתירת אסיר לבית המשפט המחוזי הנכבד, ובמסגרתה הוא העלה טענות שונות לעניין פגמים שנפלו, לשיטתו, בהליך המשמעתי בעניינו, ובראשם הטענה כי פרוטוקול ההליך המשמעתי בעניינו שונה, לגירסתו, לאחר גמר הדיון, וזאת לטענתו, ללא ידיעתו, ושלא בנוכחותו. עוד העלה המבקש טענות לעניין צורתו של גיליון האשמה, ובכלל זאת נטען כי הוא נעדר פירוט של תוכן העבירה המשמעתי בה הואשם המבקש.

8. בתאריך 30.06.2015, בדיון שהתקיים בעתירה בפני בית המשפט המחוזי הנכבד – המבקש העלה טענה חדשה, שלא נטענה בעתירה המקורית, לפיה מפקד בית הסוהר לא הסמיך את סגנו לדון בעניינו של המבקש, וכן כי המפקד לא חתם על החלק המיועד לכך בפרוטוקול (חלק ג'), וזאת, לשיטתו, בניגוד להוראות פקודת נציבות בתי הסוהר (04.13.00) "דין משמעתי אסירים" (להלן: פקנ"צ). המבקש טען כי בנסיבות אלו סגן מפקד בית הכלא היה נעדר סמכות לדון בעניינו, ולפיכך, דינו של ההליך המשמעתי בעניינו – להתבטל. יצויין כי טענה זו הועלתה לראשונה בחלוף כ-9 שנים לאחר הדיון המשמעתי וריצוי העונש המשמעתי בעניינו של המבקש.

9. המשיב גרס מנגד כי דין העתירה להידחות. במסגרת זו נטען, בין היתר, כי בהתנהלותו של המבקש בהקשר זה נפל – שיהוי כבד. עוד נטען כי גם אם נפלו פגמים דיוניים כלשהם בדין המשמעתי שקויים בעניינו של המבקש, הרי שאלו אינם מצדיקים, בנסיבות, את בטלות ההליך המשמעתי שנערך לו.

10. בתאריך 30.06.2015, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי ינתן בשלב זה פסק דין חלקי בעתירה (להלן: פסק הדין החלקי), בגדרו נקבע כי מרבית הפגמים הנטענים בידי המבקש אין בהם כדי לפסול את ההליך המשמעתי בעניינו. עם זאת, נפסק כי המשיב ישלים את טיעונו ביחס לטענת המבקש לעניין העדר סמכותו של סגן מפקד בית הסוהר לשפוט את המבקש בהליך המשמעתי והעדר חתימה במקום המיועד לכך. בצד זאת, בית המשפט המחוזי הנכבד דחה כאמור את מרבית טענותיו של המבקש לעניין הפגמים הדיוניים, מושאי הדין המשמעתי בעניינו. במסגרת זו נקבע, בין היתר, כי אין מקום לייחס בנסיבות משקל רב לטענת הזיוף, וזאת מכיוון שהשאלה החשובה הינה טיב גיליון האשמה בגינו נשפט המבקש. עוד נקבע כי המבקש ידע איזו עבירת משמעת מיוחסת לו, והתגונן מפני המיוחס לו לגופם של דברים.

11. בתאריך 04.01.2016 ניתן פסק דין משלים בידי בית המשפט המחוזי הנכבד (להלן: פסק הדין המשלים), בגדרו נקבע כי היעדר חתימת מפקד בית הסוהר בשולי ההחלטה, אשר הסמיכה לכאורה את הדיין בפניו נדון העותר, "מהווה פגם מהותי ולא פגם טכני גרידא" (ראו: עמ' 1 לפסק הדין המשלים). בצד זאת, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי חרף הפגם שנפל בעניינו של המבקש – אין מקום להכריז על בטלות ההליך המשמעתי, מושא העתירה, או להורות על ביטולו בדיעבד, וזאת בשל נסיבות עניינו הפרטני של המבקש, דהיינו: המבקש סיים לרצות את העונש המשמעתי, מושא העתירה, לפני שנים רבות; נפל שיהוי כבד בהגשת העתירה, וזאת ללא הסבר מצד המבקש ו"העלאת הטענה בעיתוי בו הועלתה, מקשה ללא ספק, על בירורה" (ראו: פסק הדין המשלים, בעמ' 2).

12. בית המשפט המחוזי הנכבד קבע עוד כי נסיבות העניין אכן עשויות להתיישב עם הטענה בדבר הסמכתו של הסגן על ידי מפקד בית הסוהר, וזאת חרף העדר החתימה של המפקד בשולי ההחלטה, וזאת לנוכח השימוע שנערך למבקש בפני מנהל בית הסוהר לפני ביצוע גזר הדין המשמעתי, ובשל העובדה שסגן מפקד בית הסוהר היה בעל התפקיד הבכיר ביותר בבית הסוהר, למעט המפקד. לבסוף בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי לא נגרם למבקש עיוות דין בקובעו כך:

"היה יומו במסגרת הדיון המשמעתי, דבריו וראיותיו נשמעו ונשקלו, ולא ניתן לומר, כי נפגעו זכויותיו במסגרת הדיון, או שנגרם לו עיוות דין" (ראו: עמ' 2 לפסק הדין המשלים; ההדגשה שלי – ח"מ).

נוכח כל האמור לעיל – בית המשפט המחוזי הנכבד דחה את העתירה.

13. למען שלמות התמונה אציין כי בתאריך 25.10.2015, ומבלי שהדבר צויין בבקשה למתן רשות ערעור – תביעתו האזרחית של המבקש, הנזכרת בפסקה 4 שלעיל – נדחתה (ראו: ת"א (י-ם) 33857-05-13 סלע נ' מדינת ישראל (25.10.2015)). בית משפט השלום הנכבד קבע בפסק הדין, מושא התביעה האזרחית, בין היתר, כי לא הובאו בפניו די ראיות כדי לקבוע אם אכן יש יסוד לטענת הזיוף הנטענת. עוד נקבע כי גם אם יש ממש בטענותיו של המבקש בהקשר זה, בכל מקרה אשמתו של המבקש בדיון המשמעתי הוכחה כדבעי, כאשר בפרטים שהוספו, לטענת המבקש, לאחר הדיון המשמעתי – לא היה כדי לשנות את מהלך הדיון, כמו גם את תוצאתו הסופית.

טענות הצדדים

14. המבקש טוען כי עניינו הפרטני מעורר שאלה רחבה, הנוגעת לכלל ההליכים המשמעתיים שנתגלו בהם פגמים דיוניים, ובפרט אלו בהם ההליך המשמעתי נערך ללא הסמכת קצין השיפוט כדין – דבר המצדיק מתן רשות ערעור. לטענת המבקש, בית המשפט המחוזי הנכבד שגה בקובעו כי נפל שיהוי כבד בהגשת העתירה, כאשר, לשיטתו, חרף האיחור בהגשת העתירה – הדבר לא פגע ביכולתו של בית המשפט המחוזי הנכבד לברר את הנושאים השנויים במחלוקת. המבקש טוען עוד כי במסגרת ההליך המשמעתי לא התאפשר לו לנהל את הגנתו כראוי. בנוסף, המבקש טוען כי גיליון האשמה בעניינו זויף לאחר מעשה, וכי קצין השיפוט שדן בעניינו לא הוסמך לכך כנדרש בפקנ"צ – דבר המצדיק, לשיטתו, את ההכרזה על בטלותו של ההליך המשמעתי שנערך בעניינו.

15. המשיב, מנגד, טוען כי עניינו של המבקש איננו מעורר כל שאלה בעלת חשיבות משפטית, או ציבורית, החורגת מעניינו הפרטני של המבקש ולכן המכלול איננו מצדיק מתן רשות ערעור בעניינו. המשיב מוסיף וטוען כי אף לגופה של הבקשה – דינה להידחות, משורה של טעמים ובכלל זאת: השיהוי הכבד שנפל בהגשתה של

העתירה, היותה של העתירה כיום – עיונית, ומכיוון שהשאלה המשפטית שהועלתה בה, הוכרעה למעשה בידי בית המשפט המחוזי הנכבד, על פי עמדת המבקש.

התפתחויות נוספות

16. בתאריך 10.07.2016 המבקש הגיש בקשה לצירוף אסמכתא בדמות: "דו"ח תלונת סוהר על התנהגות אסיר/עצור/עצור מנהלי/לוחם בלתי חוקי", שהוא חלק מהליך משמעתי שנערך לו, לדבריו, בתאריך 02.06.2016 (להלן: ההליך המשמעתי משנת 2016). המבקש ביקש עוד למנות לו ייצוג מטעם הסניגוריה הציבורית. המבקש טען כי הדו"ח הנ"ל משנת 2016 – מעיד, לשיטתו, כי התנהלות המשיב איננה חד פעמית, כאשר, לגישתו, אף במקרה של ההליך המשמעתי משנת 2016 – קצין השיפוט היה נעדר הסמכה כנדרש לדון בעניינו.

17. המשיב טען בתגובה כי האסמכתא החדשה הנ"ל איננה רלבנטית לבקשה למתן רשות ערעור שבכותרת, העוסקת בהליך משמעתי שהתרחש לפני כעשור, ואשר ההחלטות השיפוטיות שניתנו לגביו התבססו על נסיבות קונקרטיות, מושאות העתירה הנ"ל. המשיב מדגיש כי מדובר בשני הליכים משמעתיים שונים, אשר אין ביניהם כל קשר, וכי טענותיו של המבקש לעניין ההליך המשמעתי משנת 2016 – אינן יכולות להישמע לראשונה בהליך זה, במסגרת בקשת רשות ערעור.

לאחר סקירת התפתחות ההליכים אפנה עתה לליבון הדברים.

דיון והכרעה

18. לאחר עיון בבקשה, בתגובת המשיב לה, בחומר שצורף אליהן ובהתפתחויות הנוספות – הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

הטעמים להחלטתי זו יובאו מיד בסמוך.

19. בפסיקתנו נקבע כי רשות ערעור בעתירת אסיר לא תינתן כדבר שבשגרה, אלא מקום בו עולה מהבקשה שאלה בעלת חשיבות משפטית, או ציבורית, החורגת מעניינו הפרטני של המבקש (ראו: רע"ב 7/86 וייל נ' מדינת ישראל (26.6.1986); רע"ב 1692/15 סלע נ' שירות בתי הסוהר (14.06.2015); רע"ב 2307/16 עבדלקאדר נ' שירות בתי הסוהר (10.05.2016)).

בענייננו, חרף האופי העקרוני שהמבקש מנסה לשוות לבקשתו, היא מבוססת כל כולה על נתוניו הפרטניים של המבקש, והיא איננה מעוררת שאלה כללית החורגת מענייניו באופן שמצדיק ליתן, בנסיבות, רשות ערעור. לפיכך, אין מקום לתת כאן רשות ערעור אפילו על פי המבחן המרחיב שמוחל, לעתים, על בקשות מעין אלו (עיינו: רע"ב 425/09 פריניאן נ' פרקליטות המדינה (11.03.2009); רע"ב 5436/15 אסור נ' משטרת ישראל (15.03.2016)).

די בכך כדי לדחות את הבקשה.

20. מעבר לדרוש, סבורני כי אף לגופם של דברים דין הבקשה להידחות, שכן בנסיבותיו הפרטניות של המקרה – לא מצאתי טעם טוב להתערבות שיפוטית בקביעותיו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

21. סעיף ה(2) לפקנ"צ מורה, בין היתר, כי עם קבלת הדו"ח המשמעתי על מפקד בית הסוהר להחליט האם יש מקום לשפוט את האסיר בדין משמעתי. במידה שמפקד בית הסוהר מחליט לעשות כן, עליו לקבוע מיהו הגורם אשר ישפוט את האסיר, וזאת בהתאם לשיקולים הנוגעים, בין היתר, לניהול בית הסוהר, סייגים הקבועים בפקנ"צ לסמכות קצין השיפוט, וחומרת העבירה.

סעיף ה(2) לפקנ"צ קובע בהקשר לכך כדלקמן:

"... על המפקד לשקול האם הוא עצמו ישפוט את האסיר או שמא להורות לקצין שיפוט אחר בבית הסוהר לשופטו. החלטת המפקד תתבסס בין היתר על שיקולים הנוגעים לניהול בית הסוהר, סייגים הקבועים בסעיף קטן 3א) וחומרת העבירה. לאחר שהחליט המפקד שהאסיר יישפט וקבע בידי מי, יורה המפקד על הכנת גיליון אשמה כנגד האסיר. המפקד יציין את החלטותיו וכן את המלצת גורמי הטיפול – בחלק ג' שבנספח א'" (ההדגשה שלי – ח"מ).

22. בענייננו, כפי שקבע בית המשפט המחוזי הנכבד אכן: "נפל פגם מהותי" (ראו: עמ' 1 לפסק הדין המשלים), בכך שמפקד בית הסוהר לא חתם בשולי ההחלטה, אשר הסמיכה, לכאורה, את מי שדן בדין המשמעתי בענייניו של המבקש (בתאריך 02.07.2006). יש להצטער על כך, ויש לקוות שיופקו משגגה זו הלקחים הנדרשים, בידי גורמי המשיב, לבל ישנו מקרים כאלה בעתיד.

23. בצד זאת, בנסיבותיו הפרטניות של המבקש ישנם מספר שיקולים מצטברים לפיהם אין מקום לפסול את ההליך המשמעתי בעניינו מתאריך 02.07.2006, בדיעבד, זאת בשל שיקולים של בטלות יחסית, ובעיקר מהסיבות הבאות:

(א) נקבע כי המכלול הראייתי מתיישב עם המסקנה כי סגן מפקד בית הסוהר, שדן את המבקש בדין המשמעתי, אכן הוסמך בידי מפקד בית הסוהר, וזאת חרף העדר החתימה בשולי ההחלטה כאמור (ראו: עמ' 2 לפסק הדין המשלים).

(ב) בעניינו של המבקש נפל שיהוי כבד, בשים לב לכך שהעתירה, מושא הדין המשמעתי מתאריך 02.07.2006 – הוגשה לאחר כתשע שנים אחרי סיום ההליך המשמעתי בעניינו. נקבע כי לשיהוי זה אין, על פני הדברים, הצדקה, בהינתן כי המידע הרלבנטי היה בדיעת המבקש כבר לפני שנים. לא מצאתי טעם טוב המצדיק התערבות במסקנתו של בית המשפט המחוזי הנכבד לעניין עצם קיומו של שיהוי כבד בעניינו של המבקש, והנפקות שניתנה לה בנסיבות.

(ג) בית משפט זה איננו נוהג לדון בשאלות תיאורטיות בעיקרן, אלא בהתקיים נסיבות חריגות המצדיקות זאת (עיינו והשוו: רע"ב 6978/12 סלע נ' שירות בתי הסוהר, בפסקאות 12-13 (29.11.2012)). סבורני כי המקרה דנן, בו עסקינן בהליך משמעתי שהסתיים לפני זמן רב, ואשר השאלה המשפטית שהועלתה לגביו על ידי המבקש הוכרעה כבר ביסודו של דבר על פי גישתו של המבקש – איננו נמנה עם מקרים חריגים אלו, שכן היא עתה עיונית באופן מובהק.

24. לבסוף אציין כי האסמכתא החדשה, מושא ההליך המשמעתי משנת 2016, איננה עניין לתיק שבפני, אשר עוסק, כאמור, בהליך המשמעתי משנת 2006.

25. נוכח כל האמור לעיל – הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"ט בכסלו התשע"ט (27.11.2018).

המשנה לנשיאה